

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی .

مدیری : آق جورہ اوغلی یوسف .

۵ آشرین اول ۱۳۲۸

یل ۱

صافی ۲۴

①

توركلر بر روح مى آرايوردلر

۲

(باشى ۲۱ نجى صايبده)

محمد امتى ، تورك ، عجم ، مغربلى اولمادن اول مسلماندر . اسلام ، بويوك ويكانه وطن حقيقدىر . بو وطنك رياستهه بالطبع توركلرك سسلطانى كچه جكدىر .

بوصورتله توركلر ، اقوام اسلاميه نك پيشدارى بولنه جقلر وبومهم مركزز حركتنك بالجهله منافعى اقتطاف ايدم جكلردى . ايلك نتيجه اولمق اوزرد ، دين اسلامى قبول ايتمش آرناوود ، روم ، بلغار واولا حار ايله لازلىرى ، كوردلىرى ، درزىلىرى ، عراق ويمن عربلىرى ، حاصلى ايمپراطورلقده ياشايان اهل اسلامك كافه سنى تورك خاندان سسلطنته جبر وشدتله دكل ، كوكلرينك آرزوسيله ، صاغلام برصورتده ، ربط ايدم جكلردى . وبويلاهجه قوتلىرى اون دفعه آرتاجقدى . زيرامؤمنلر آرمسندم تعاون وتناسر او امر اسلاميه سنه اطاعت ايتميه جك بر فردك وجودى هيچ تصور اولنه بيليرميدى ؟ آمال تفرقه جويانه بسلمكنده تورد ايدم جك مسلمانك بولماسنه هيچ احتمال ورييله بيليرميدى ؟ بويلاه برشخص لئيم ، وطن معنوى خائى ، مرتد ديمكدر .

اسلام اساسى اوزرينه ، دها قابل الحصول برعثمانلىق تاسيس ايديله رك توريكه مسلمانلرينك هپسى عثمانلى ، همده حقيقى عثمانلى اوله جقلردى . تخيل اولونمش وحدت ، آراق دينداشلىر آرمسندم تحقق ايدم جكدى . ذاتاً جوامع شريفه ، بو وحدتك اجتماع مركزلىرى ديمكدى .

بو افكارايله مشبوع اوله رق ، توركلر تكرر اميده دوشديلر ؛ لكن اونلرى يكي برانكسار اميد بكليوردى . توركلرى ترك ايدن مسلمانلر چيقميه باشلادى ، مسلمانلر آراسنده دخى داعيه استقلال وانفراد باش كوستردى . آرناوودلر قاريشديلر . مملكتنك اقسام متباقيه سندن آيريلوب كندى كندى بيرينه قالمق

ايسته ديلر . ايچلرندن بعضلرى معانى مقدسه نك اباسى ديمك اولان حروف عربيه يى ترك ايله لاتين الفبا نك قبولنى تكليف ايتديلر .

آرناوود لسانى هند واوروپانى لهجه لرندن اولديغندن ، سامى بر لسانه مخصوص اشارات خطيه ايله قولاي يازيلاماز ، ديه بهانه لردنخى كوسترديلر . قانلى اختلالر قوبدى . آرناوودلق ايكي دفعه عصبان بايراغنى قالديردى . يمنيلرله درزيلرده آياقلانديلر . تورك عسكرى ، بوزلى بايلارلك ، ياقىچى جوللرك مسلمانلرى عليه محاربه مجبوريتنده قالدى .

توركك كوزلرى بودفعه دها زياده آچيلدى . خير ، اسلاميت اوزرينده تمّل طوتديريله ميوردى ؛ مملكتنده كى مسلمانلرى ده ربط وتوحيد قابل اولامايوردى . اتحاد اسلام ، بلكه اجنبى عليه قوللانييله بيليردى ؛ نسه كيم طرابلس غريب مسئوليلرى عليه قوللانييلور . فقط ، اتحاد اسلام منحصرآ مقابله يه يارار ، بر واسطه مدافعه در ؛ آرتق بر قوه فعاله ، بر قوه مؤثره ، بر آلت تعرض اولامايور .

توركلكر آكلاديلر كه اسلاميته مستند عثمانيلق ده اونلر ايچون خطرليدر . عربلر ، فارسلىر ، آرناوودلر كندى مملكتلرندن چيقمايه رق آب آبرى ياشادقلرى ايچون ، ملتيلرينى ، شخصيتلرينى فائب ايتمك تهلكه سنه معروض دكلدلىر . اونلرك هربرى كندى ديارنده ، همان همان قبائى محيطى ايچنده بر جئندن بك صيقى رابطه لى بر كئته حالنده ياشار ؛ ديكر عنصرلره هيچ قاريشماش كيدير . مفرز بر حالده بولنيشلرندن دولايى ، لسانلرينى ، عادتلرينى ، سجه قوميلرينى محافظه ايدم بيليورلر . توركك وضعيتى ايسه بويله دكلدر . تورك ، اكثريسى كئندندن دها مترقى اقوام آراسنه طاغلمش بولنيور .

تورككن غيرى اقوام اسلاميه ، بر آراده طويل ياشايهرق ، ايلروليه جكلر ، رفاه وسعادت اكنساب ايدم جكلر ، وبك جابوق توركى كيديرده براقه جقلردى . اوزمان تورك يالكز ضعيف قاله جقدى . ديمك اسلاميت عثمانيه ايله ده آرافان صورت حل بولنامه مشدى . افكار منوره اصحابى يقين حاصل ايتديلر كه دين

ايله تأسيس وحدت قابل اولاميه جقدر. عرق ودين بردكلدر . بونلري يكديكرينه قاريشديرمقدن صاقينلمايدير .

۳

آرتق توركده دار بر مليتپرورلكه التجا مجبوريتنده قالمشدي . اوكلده كنديني بولق ، باشي ديكلمك وقتي گلشدي . خريستانلر صميمي براتحاد آرزو ايتيورلردى ، تورك اولمايان مسلمانلرده برلشمه ديلىر . بويلهجه توركك يالكز كنديني دوشونميه باشلاماسى بر ضرورت حالته كچمشدي . و بوضرورت ، برقاج يرده بردن تظاهرا ايتدى . تورك قومى ، عطالتندن قورتولور كچي اولدى . او، مر شيدن محروم ايديلوب آجيقلى بر حالده بر ايقلمش اولديغنى كوردى . فلاكتك درينلكنى اولچدى ، ياره لريني معاينه ايتدى ، بوزولمه يه يوزطوتديغنى آكلادى ، برشانلقنى طويدى . يكي بر حيات احداث ايتك ايسته دى ، همده شدتله ايسته دى . قومك كزیده لرى اجدادك غنغنه سندن بر شیده آلك عنصر لريني بولوب چيقارمه يه ، واو شیده آلى عرقك صاف روحنه ياواش ياواش انفاذ ايتمه قرار ويرديلىر . بو آدملىر ، ملتله تازه حيات ويرمك بويوك ايشى ايچون تشكيلات لازمه يي ده ياپديلىر .

يالكز مأمورلق ايتك ، متصل قان ويركيسى ويرمك ، قازانچى ايشلره رغبت كوسترهمك توركلرى اكييلتمش وفقيرلشديرمشدي . توركلرك اراضى صاحبي اولان برقاج يوزييكسندن غيريلى هپ مأمورلق وعسكرلكله كچين اصحاب احتياج (prolétariat) در . بونلر آچلقدن ثوليه جك قدر قدر بر معاشله اكتفا ايدرلىر . توركلر ذاتاً شايان حيرت بر درجه ده قناعتكاردرلىر . تورك ، برألما ايله قهوه آلى ايدر ، اقشام مكنه ايسه بر آزا كمكله برقاج زيتون كافيدر . اناطوليناك يمكى سود ، وسوددن يايغه آشله بولغور چورباسندن عبارت كييدر . توركلر اسرافدن بك چكسنيلىر . ييلده بر كره ، اوده بايرام كوني اثواب ياپديرلىر و او اثوابى ييل بويجه كيلىرلىر . بو قدر آزا احتياجلى بر خلقده تشبث فكرى وغيرت آتشي ايچون بر سائق اولاميه جقندن بالطبع توركلرك حيات

اقتصادیهلری ده محدوددر ؛ تجارتلری عادتاً یوق کیدر .

تورک محررلرندن بریسی ممالک عنانییه کی کیش برضیافت او طه سنه بکزه تیور . غیر تورک عناصر بوضیافته چاغیریش مسافرلردر . اولر ایسته دکتری کبی سیوب ایچوب آکلنیرکن ، او صاحبی قونک اوکنده سونکوسی طاقیلی اوله رق بکارکه طیشاریدن ایچری به برکیسه کیروبده دعوتایلرک کیفینی قاجیرمالین . بو حالک نتیجه سی اولمق اوزره تورکلرک باشلی باشنه برمدنیلری تگون ایدمه مشدر . تورکلر ، خصوصات مدنییه ده دخی استقراضاته یاشارلر . اوتکینک بریکینک اعمالات فکریه سی ساتارلر ، فقط کندیلرینه خاص برشیلری یوقدر [۱] . بوکون فرانسه نک پشی صیرا کیتمکده درلر . فرانسز رومانلری ترجمه ایدرلر ، فرانسز اشعارینی تورکجه یه اویدورورلر ؛ پارتاسیه نلری ، سمبواستلری ، ده قادنلری تقلید ایلرلر . اوروپا اصولیه تعلیم و تربیه آتوبده منور الفکر کوریمک ایستین کنجلرک برچوغی عرقک عنعنه سنده ، دینک تقرر ایش آینلرنده ، آخلاق وعادانک عظمت و دبده سنده محبت اوله محقق برشی بولمورلر .

اولر تورکلک عوامنه ، تورکلک عادانه ، حاصلی یرلی هر شینه حقارت کوزیله باقارلر . تورک موسیقیسندن متنفردرلر ، قره کوز اویوننی باربارلق بولورلر . مانند اشلرندن قاجارلر ، اجنبیلر له دوشوب قالقما به جان آتارلر . اولرک نظرندمه ظرافتک الک یوکسک درجه سی ، اجنبیلر طرفندن ویریش بالو و سوووارمه کیتمک اوزره اسموقین (سیاه جو خه دن دیکلمش برنوع انگلیز متانی) کیمکدر . کندیلرینه ایچلمش اوروپالی سوسی ویریرلر ، قبول اولاندقلری سالونلرده کوروب یایلدقلری شیق موسیولره بکزه مک ایچون اللرندن نه کلیرسه هیننی یاپارلر ، لسانلری (مون شر) وامثالی بوسوری فرانسز سوزلریله قارما قاریشیق ایدرلر ، البسه لری الک ایی تزیدمه دیکدیریرلر ، وارسته ده صوک اویٹانان اویوندن بحث ایدرلر و بولوارلرده قفا شیشیرمن الک یکی هوایی ابرلارلر . پاریسک بالخاصه

[۱] طن ایدرم که مؤلف . مقصدینی ای آکلاته ییلک ایچون برآز مبالغه یه صاپور . — مترجم .

سفاهتی ، خفتی رذالتی بیلیرلر . حیاتک جدی اولمایان جهتلی ، اولری
تسخیر ایدر . مودایه تبعیتده ، صنوبلق وندیلک جنتنده ، پک کولنج ، پک
چوجقجه حالری واردر .

بومایمونقلره جدآ منورالفکر اولان تورکار ، پک حقلی اولهرق ، نظر
نقرتله باقارلر ، وپوکا لوانتئلک دیه مختصر براسم طاقشاردر . لوانتئلکدن عرقه
هیچ برقاذه کله من .

لوانتئلرک ، خلق تعبیریه زوبیه لرک محیطلریله اشتراک فکر وامللری هیچ
یوقدر . زوبیه لر ، نه دانسه بوش وقصرلاشدیریجی دییه حکم ایتدکلری
ملیتپورلکک شدتلی دشمنی اولدقلرندن ترسم ایتمکده اولان ملیت حرکتک
ضررینه ، محوینه چالیشان کوتو عامللردر .

علمی وادبی عنعنه سی ، مدنیت حاضره اصول وقواعدینه تماماً مخالف اولان
برمملکتده ، لوانتئلک عقبه سنی آتلاقمق مجبوری ایدی . تورک ادبیاتی ، عربجه
وعجمجه طولودر . بوادیات ، یا امویه وعباسیه خلافتلرینک عظمتلی واحتماملی
دورلرینک محررلرینی تقلیده اوزراشیر ، یاخود بوتون الهاماتی فردوسی ، عمر
خیام ، سعدی ، حافظ وجامینی اوقویارق آلیر . او ، تورکلیکنی پک چابوق
غائب ایتشدیر . اهل عرفان ، تورک ادبیاتی عربجه وعجمجه سیله غرق ایتشدیر .
تورکجه لغتله ، کیتدکجه اکسیلیمش ، وقالانلری ده ضعیف ، حقیر ، کوستریشمن
براقلمشدر .

تورکجه کله لر ، ادبیاتدن مرحتسزجه چیقاریلوب آتیلیور . قوللانیلان
کله لرک همان هپسی عربجه در . یالکیز جمله ترکیبی ، جمله لرک قالبی و برده صوکره کی
فعل تورکجه قالیبور . فقط بعض محررلر ، آنادیلینک صوک نشانه لری اولان
ارطغر و اینرک فعللرینی بیله قوللانمقده راحتسزلق طویوب ، باشند آشاغی
عربجه یازمه یی ترجیح ایدیورلر .

قدیم دیوانلرک درین درین تقبی ایله یوزلری صارارماش ، عرب نحوینک
اینجه لکلرینه ، ایران لهجه سنک نکته لرینه آلیشماش ، حافظه سنی صایسنر

یابانچی کلمه لره طایفه باصه دولدرمامش اولانلر ، بو اوچ دیلدن یایمه ادبیاتی آ کلا یامازلر .

خلق او قومقدن محرومدر . یالکیز ، اصیلزاده لر ، زنکیئلر آرمه سندن یتیمه بیلن علما و فضلادرکه کتابلره آل اوزاته بیلیرلر . رسائل موقوته بیله بو علما دیلیله یازیلیر .

اک چوق او قونان بر غزته نک قوللانیدینی کلمه لره بیله یوزده یتیمشی عربجه در . بو کلمه لر ، کندی قاعده لر نجبه اگیلوب بو کولورلر ، کندی قاعده لر نجبه بر برلرینه آ کله نیرلر . تورک ادبیاتنده عرب کلمه لری مختاریت اداره یه مالکدرلر . بورتوسلرینه متعظمانه بورونمش عرب کلمه لری تورک جمله سنه کیره جکلری زمان ، درجه لرندن اینمه یه ، بعض شرائطه قاتلامه یه اصلاً راضی اولمازلر . عربجه نک بو فاذدن کلن سسلرینه عجمجه نک آجیق و معدنی صدالری قارشمشدر . مع مافیه ایکی لساندن اقتباس اولنورکن اولدجه واضح بر تقسیمک وجودی کوزه چارپار . نیتجه نک آپولون صنعتی دیدیکی ، ابراز و تحلیلله جالیشان صنعت ، اصطلاحلرخی عربجه دن اقتباس ایتمشدر ؛ ایسته کلری ، سونجکلری افاده ایدن دیونسیوس صنعتی ایسه دیلانی عجمجه دن آلمشدر . عربجه ، دین ، اتقا ، تصوف ، فلسفه و اداره لسانی اولدی ؛ ده آهنگدار ، ده جانلی ، ده اویناق اولان عجمجه ، عشق و شرابی و هر دورلو احتراصات بشریه یی ترنمه پک اویغون سربست اشعارینک جاذبه لی طینتی اعاره ایتدی .

عثمانلی تورکجه سی بو کون طاشقین و قاریشیقدر . کندینه بر دورلو مال ایدمه مدیکی حالدده حرکاته مانعه لر تشکیل ایدن یابانچی زنکیئلکلره نه زیلوب بوغولمشدر . عثمانلجه حیاسمز ، اعصابسز ، انتظامسز بر ییغیندر . هیچ بر نوع بئلکی یوقدر . عثمانلیجه ، هنوز استبداد تضیقندن قوتورلش عثمانلی ملتیه پک بکزه ر ؛ اونک کی روابطدن محروم ، شخصیتسز ، و وجودندن همان همان بیخبردر . آجیلرخی حایقیرمق ایچون بر دیلی بیله اولمایان تورک روحنک قایغولی بریشانانی ، فعالیت فکریه نک ، شدتلی حسیات ملیتبروانه نک بوشلنی ، تورکیده افکاری بو کون جدآ مشغول ایدیور . کنجک ملتیی عصرلرجه سورن اویغوسندن

اویاندیرمق ، ملتته کندیسینی خاطر لایتمق ایچون چالیشمه یه قرار ویرمیشدر .

شاعر محمد امین بک باغرییور :

ای تورکلر ، ای کنجلر ، اویانکنز ، یوقسه کندیکزده ، شرفلی ماضیکزده یوق
اوله جقدر . تورک چوجقلری ، برله شکز ، یوقسه اولومه محکومسکنز . کندینی دوشونمه یین
برملت ، یاشامق حقنی حائر دکلدز . ای کنج وطنپرور ، وطنکک پریشان حالنه باق !
وطنکک پارچالانمش ، دشمنلرک آره سنده بولونمش ؛ سن حالا اوییورسک !

یازیق ! بویوک قاتلرک مملکتی ، برکون کلوبده وحشی حیوانلرک آوی اوله جغنی
کیم خاطرینه کتیره بیلیردی ؛ تورکک ، اودائما مظفر ، دائما شانلی تورکک ، برکون
اولوبده آناطولینک اوچرا برکوشه سنده عاجز وزبون آزیلوب بیتنه جگنی کیم دوشونه بیلیردی ؟
باقک شو تورک کویلیسنه : مالی ، ملک یوق . یالکنز برجانی وار . اونی ده وطننه
کوله کوله ویریور . اونک کی یاب ، ای کنج متفکر ! بوکرندن چیقدیغک بوزواللی
خلقه آجی ! یورو ، ای کنج تورک ! ملتکک طاللی سنکک الکرده ! [۱]

(بیتمدی)

مؤلفی : پ . رینال

مترجمی : ت . ی

مخبر لر بمزده :

یوردیمزده کوردکلریم .

۲ تموز ۳۲۸ بازار ایرتسی

آفرانغه ساعت بیر بوچوقده « غلطه » ریختمندن قالقان « قیرلانغیچ »
آدلی واپوریمز ، مرمره نك ماوی و اویناق کوکسند ، چه ویک وزورلو
قانا دلریله آچدیغی نورلویولی آرقه سنده بیراقرق ایلرلییوردی . « سرای بورونی »

[۱] محمد امین بکک مستحلاً بویله بر پارچه سی یوق ایسه ده ، اثرلرینک همان هپسندن
بویله آجیقلی بر فریاد بوکسلییورکه شبهه سز محررده اوفریاددن ملهم اولمشدر . — مترجم .